

No som un sol poble

À

Pot existir una nació sense estat, però no hi pot haver una nació sense un consens bàsic sobre quins són els elements -història, llengua, cultura, institucions d'autogovern, etc.- que conformen la seva existència i el seu futur. Al llarg de les darreres dècades aquest consens bàsic ha tingut a casa nostra al catalanisme polític com a eix vertebrador. Joan Herrera en el llibre "Catalanisme. 80 mirades (i+)", ho diu molt bé: «Aquell catalanisme va reeixir perquè va ser capaç d'associar les ganes de viure millor amb l'autogovern; una proposta pel país amb ganes de canviar Espanya i perquè va fer una proposta nacional avançada, valenta...». Aquest catalanisme transversal era tan potent que va permetre a Josep Benet, a finals dels anys 60 del segle passat, encunyar l'expressió «Un sol poble» com a epítom i resum d'una voluntat militant que apostava per la complementarietat abans que per la confrontació entre les diverses cultures polítiques que compartien el comú denominador catalanista.

Aquesta transversalitat es va començar a afeblir en els llargs anys del pujolisme i se n'ha anat en orris amb l'arribada del procés independentista. En el llibre abans esmentat, el catedràtic de dret constitucional Enric Fossas i Espadaler descriu la situació a la qual hem anat a parar: una majoria política socialment minoritària favorable a la independència que s'ha apropiat de la catalanitat; una altra minoria política formada pels catalans i catalanes que se senten intimidats i ferits per un procés que consideren excloent, que s'identifiquen amb la llengua i la bandera espanyola i que desconfien de les institucions de l'autogovern català i, finalment, una minoria formada per tots aquells que rebutgen els plantejaments independentistes, censuren els deliris d'unilateralitat però continuen defensant l'autogovern de Catalunya, els seus elements identitaris i una nova relació amb Espanya.

Certament, ara no som un sol poble. De fet no ho hem estat mai, ni en els millors moments del catalanisme que van fer possible la frase de Benet. Però en aquells moments hi havia un horitzó de futur que no oblidava la realitat que ens envoltava, el context polític i econòmic en el qual estàvem immersos i els problemes de la gent. Mai no ha existit un catalanisme unívoc, però hi ha hagut moments de la nostra història recent on els diversos actors polítics i socials a Catalunya han estat capaços d'escoltar-se, dialogar i dibuixar escenaris d'acord i de pacte. Amb serietat, rigor i seny. Aquestes etapes de la nostra història recent, que han estat les més fructíferes, tot i les seves limitacions, haurien de servir de font d'inspiració per als actuals governants de Catalunya.

Jo que ja tinc més de setanta anys i, per tant, una esperança de vida estadísticament no gaire superior a una dècada, no crec que pugui arribar a veure un canvi substancial en la situació d'empantanegament en què ens trobem com a país. Em sap greu i em produeix tristesa, en la darrera etapa de la meua vida, veure com el vendaval de la història ha fragmentat i desfigurat el catalanisme polític, allò que va formar part de l'ADN que ens va constituir com a catalans amb consciència política a molta gent que no havíem nascut a Catalunya.

Il·lustració: Carles Claret.